

Valtuustoaloite Mäntsälän asukasluvun lisääminen ja perheiden tukeminen 23.5.2022

333/00.02.00/2022

Kunnanvaltuusto 23.05.2022 § 47

SDP:n valtuustoryhmä ja muut allekirjoittaneet esittivät seuraavan valtuustoaloitteen valtuuston kokouksessa 23.5.2022:

"Mäntsälän asukasluvun lisäämiseksi ja perheiden tukemiseksi tarvitaan konkreettisia toimia. Aiemmat kunnan toimet eivät ole täyttäneet kuntastrategian mukaista tavoitetta asukasluvun kasvun suhteen. Asukasluvun kasvun tavoitteesta on jääty useana vuonna peräkkäin.

Monet kunnat ovat onnistuneet kasvattamaan asukaslukuaan merkittävästi maksamalla vauvarahaa syntyvistä uusista vauvoista sekä tukemalla ensiasunnon hankkijoita. Mäntsälän on aika ottaa uusia konkreettisia keinoja käyttöön kuntastrategian mukaisen asukasluvun kasvun tavoitteen saavuttamiseksi. On tärkeä näyttää, että kannustamme perheitä sekä haluamme konkreettisesti ojentaa kätemme tukeaksemme perheitä perheen perustamisessa.

Tuen ja avun tarve on suurin nimenomaan silloin, kun perhettä ollaan perustamassa. Maksamalla vauvarahaa ja tukemalla ensiasunnon hankintaa näytämme, että Mäntsälä on perhe- ja lapsimyönteinen. Haluamme myös, että em. tukien positiivinen viesti kantaa läpi kuntarajojen ja on hyödynnettävissä myös Mäntsälän markkinoinnissa.

Tarvitsemme lisää konkreettisia keinoja kunnan pitovoiman lisäämiseen. Nuoret muuttavat Mäntsälästä usein muualle opiskeluiden perään. Ensiasunnon hankkimisen tukeminen lisäisi nuorien juurtumista Mäntsälään perheiden perustamisen vaiheessa.

Me allekirjoittaneet esitämme, että Mäntsälä tutkii mahdollisuutta alkaa maksaa "vauvarahaa" jokaisesta Mäntsälässä syntyvästä uudesta lapsesta 500 € / syntyvä mäntsäläläinen vauva.

Esitämme myös, että Mäntsälässä aletaan maksamaan 2000 € tukea Mäntsälässä sijaitsevan ensiasunnon ostajalle / Mäntsälään ensiasunnon rakentavalle.

Lisäksi edellytämme, että selvitetään muita konkreettisia Mäntsälän pitovoiman lisäämiskeinoja.

Mäntsälässä 23.5.2022
SDP valtuustoryhmä ja muut allekirjoittaneet:"

Päätös: Valtuusto päätti lähettää aloitteen kunnanhallitukselle valmisteltavaksi.

Liite 1. Aloite

Kunnanhallitus 06.06.2022 § 138

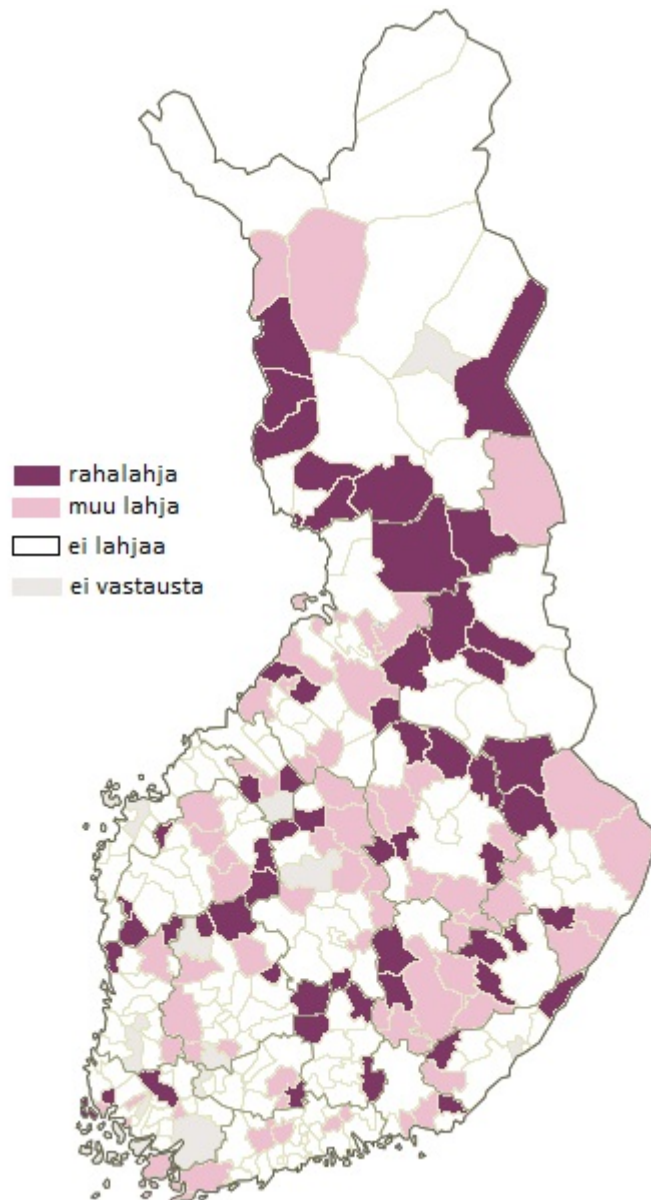
Kunnanjohtajan päätösesitys

Kunnanhallitus lähettää aloitteen sivistyslautakunnalle valmisteltavaksi.

Päätös: Hyväksyttiin esityksen mukaan.

Sivistyslautakunta 15.11.2022 § 195

“Kuntaliitto toteutti alkusyksystä 2022 selvityksen kuntien tavoista muistaa vastasyntyneitä kuntalaisia ja samalla houkutella kuntaan uusia asukkaita. Manner-Suomen 293 kunnasta tieto muistamisesta saatiin 280:stä, eli 96 % kaikista kunnista.

Vastasyntyneiden muistaminen kunnittain

129 kuntaa muisti vastasyntyneitä kuntalaisia. Kunnilla oli erilaisia tapoja muistaa vastasyntyneitä. Näitä olivat (1) vauvaraha, (2) lahjakortit, palvelusetelit ja kululaskujen maksaminen, sekä (3)

tavaralahjat. Myös eri muistamistapojen yhdistelmiä oli joissain kunnissa käytössä.

Vauvarahaa vuonna 2022 maksoi Suomessa 58 kuntaa. Vuonna 2019 vastaava luku oli 27. Vauvarahan määrä vaihteli 50 eurosta 10 000 euroon. Keskimäärin kunnat maksoivat vauvarahaa 500 euroa, kun taas vuonna 2019 keskimääräinen summa oli 350 euroa.

Vauvarahaa maksaneet kunnat olivat useimmiten n. 2000–2500 asukkaan kuntia. Asukasmäärältään pienimmässä vauvarahaa maksavassa kunnassa asui 700 asukasta, kun suurin niistä oli 20 000 asukkaan kunta. Tarkastelussa tulee ottaa huomioon se, että 58 vauvarahaa maksavasta kunnasta 56 kuntaa oli alle 10 000 asukkaan kuntia.

Maakunnittain tarkasteltuna vauvarahaa maksettiin vuonna 2022 eniten Lapin, Pohjois-Pohjanmaan, Pohjois-Savon, Etelä-Savon ja Etelä-Pohjanmaan maakunnissa. Vähiten vauvarahaa maksavia kuntia oli Uudellamaalla, Kanta-Hämeessä, Kymenlaaksossa ja Pirkanmaalla.”

Lähde: Vastasyntyneiden muistaminen kunnissa 2022, Kuntaliitto 2022 (Siiri Tuovila Korkeakouluharjoittelija Suomen Kuntaliitto ry)

Kuntaliiton selvityksestä käy hyvin ilmi, että kunnat käyttävät hyvin erilaisia keinoja syntyvyyden ja muuttoliikkeen suunnan muuttamiseksi. Tilastojen valossa kannustimien toimivuus ei kuitenkaan näyttäisi olevan pitkällä tähtäimellä riittävä houkutin uusien kuntalaisten saamiseksi. Perheet ja muuttajat odottavat muutakin kuin tukia ja perheille tärkeää ovat kunnan kokonaisvaltaiset hyvät palvelut. Vauvaraha on ollut vaikuttava kannustin erityisesti niissä kunnissa, joissa väestönmäärä ja syntyvyys ovat pieniä. Näissä kunnissa vauvaraha on vaikuttanut syntyvyyteen sekä perheiden sijoittumiseen. Näissä kunnissa vauvaraha ei ole ollut kertaluonteinen vaan jatkuva esimerkiksi 1000 euroa joka vuosi viiden vuoden ajan. Määräaikaisesti jatkuvalla vauvarahalla on pyritty sitomaan lapsiperheet pidempiaikaisesti kuntaan.

Joissakin kunnissa on luovuttu vauvarahasta, koska verottaja ei pidä vauvarahaa verovapaana sosiaalietuutena. Kunnan myöntämä vauvaraha on veronalaista ansiotuloa. Korvauksen saaminen riippuu vanhempien omista valinnoista ja toiminnasta, koska vauvaraha maksetaan vastasyntyneen lapsen vanhemmille siitä hyvästä, että he saavat lapsen asuessaan kyseisen kunnan alueella. Vauvarahaa ei siten voida pitää vastikkeettomasti saatuna lahjana. Tämän vuoksi osa vauvarahaa maksaneista on ryhtynyt muuttamaan vauvarahaa erilaisiksi muistamisiksi. Lahjakortti, palvelusetelit ja erilaiset tuotteet ovat nyt yleisiä muistamistapoja. Joissakin kunnissa lapsiperheitä tuetaan myös jo maksuttomalla varhaiskasvatuksella ja kotihoidon kuntalisällä, jolloin kuntaan syntyneitä vauvoja ei välttämättä muisteta erikseen.

Vauvarahaa ja syntyneiden lapsien muistamisia on käsitelty viime vuosina useiden kuntien päätöksenteossa. Kuten Kuntaliiton vuoden 2022 selvityksestä käy ilmi erilaiset muistamiset ja vauvaraha ovat käytössä lähinnä väestöltään pienissä ja vähäisen syntyvyyden kunnissa. Väestöltään isommissa kunnissa on myös käsitelty vauvarahaa ja usein kuntien päätöksenteossa on päädytty siihen, että

muut toimet ovat tehokkaampia kuin suora taloudellinen tuki lapsiperheille. Näissä kunnissa on korostettu, että muut keinot ovat pitkällä tähtäimellä tehokkaampia lapsiperheiden ja muuttajien houkuttelemisessa kuntaan. Näitä keinoja ovat olleet mm. tonttialekampanjat, maksuttoman varhaiskasvatuksen tarjoaminen, lapsiystävällisen kuntamallin kehittäminen jne. Osassa kunnissa on myös koettu vauvarahan maksamisen tuovan imagohaittaa ja rinnastumista kiihtuviin alueisiin.

Mäntsälän kunnan sivistyslautakunnan vuoden 2023 talousarviotavoitteisiin sisältyy Lapsi Ystävällisen kuntamallin käyttöönoton valmistelun aloittaminen ja eteenpäin vienti. Lapsiperheiden palveluihin ja kuntalaisten sujuvaan arkeen panostaminen Mäntsälän strategiassa palvelevat myös pitkäjänteisesti lapsiperheiden silmissä Mäntsälän huokuttelevuutta asuinpaikkana.

Valtuustoaloitteessa esitettiin myös, että Mäntsälässä aletaan maksamaan 2000 euron tukea Mäntsälässä sijaitsevan ensiasunnon ostajalle / Mäntsälään ensiasunnon rakentavalle. Sivistys- ja hyvinvointipalvelualue ei ole asiantuntija asunnon ostamiseen ja rakentamiseen liittyvissä kysymyksissä ja on järkevää pyytää kuntakehityslautakunnalta lausuntoa valtuustoaloitteeseen tältä osin.

Valmistelija	Sivistysjohtaja Timo Ahvo, sähköposti timo.ahvo(@)mantsala.fi
Esittelijä	Sivistysjohtaja Ahvo Timo
Päätösehdotus	Sivistyslautakunta pyytää kuntakehityslautakuntaa arvioimaan ja antamaan lausunnon esityksestä, että Mäntsälässä aletaan maksamaan 2000 euron tukea Mäntsälässä sijaitsevan ensiasunnon ostajalle / Mäntsälään ensiasunnon rakentavalle. Kuntakehityslautakunnan vastauksen jälkeen sivistyslautakunta arvioi asukasluvun lisäämiseen ja perheiden tukemiseen liittyvien toimien kokonaisuutta.
Päätös	Hyväksyttiin esityksen mukaan.

Liite 1. Aloite

Kuntakehityslautakunta 15.02.2023 § 17

Sivistyslautakunta on pyytänyt kuntakehityslautakuntaa arvioimaan ja antamaan lausunnon esityksestä, että Mäntsälässä aletaan maksaamaan 2000 euron tukea Mäntsälässä sijaitsevan ensiasunnon ostajalle / Mäntsälään ensiasunnon rakentavalle.

Vaikutus asuntomarkkinoihin

Tuki vaikuttaa mahdollisesti asuntomarkkinoihin ja yksittäisiin asuntokauppoihin. Kuntakehityslautakunta ei näiltä osin ole oikea taho antamaan lausuntoa mahdollisiin markkinavaikutuksiin.

Tuella voi olla epäsuotuisa vaikutus kunnan markkinointiin ja imagoon.

Mäntsälän muuttoliikkeestä

Mäntsälän asukasluku on noin 21 000 asukasta. Mäntsälään muuttaa sisään vuosittain noin 1000-1200 ihmistä ja vastaavasti muuttaa pois vuosittain noin 1000-1200 ihmistä. Muuttavien perheiden lukumäärää ei voida rekisteristä nähdä.

Mäntsälään muuttavista saadaan tietoja väestötietojärjestelmästä, mutta näissä kuukausiseurannoissa keskitytään muuttajien kokonaismääriin, ei yksittäisiin henkilöihin. Rekisteritiedoista ei ilmene onko henkilö aiemmin ollut Mäntsälässä asukkaana. Tiedoista ei myöskään selviä onko kyseessä ensiasunnon ostaja tai muukaan asumismuotoon liittyvä asia suoraan.

Siten on mahdotonta arvioida kuinka paljon ko. ensiasunnon ostajia olisi vuositason.

Mäntsälän Yrityskehityksen toimesta lähetetään ”Tervetuloa Mäntsälään” -kirje kaikille Mäntsälään muuttaneille, myös uudestaan kuntaan muuttaneille. Kirjeen yhteydessä voinut ollut kunnan pr-tuotteita tai esim. lippu paikalliseen yritykseen. Tervetulopaketin sisältöä on mahdollista muokata.

Muuttoraha

Jos muuttorahaa maksettaisiin, se vaatisi hakemuksen, jolla sitä haettaisiin. Hakemukset tulisi käsitellä ja erikseen laittaa maksuun. Käsittelyvaiheesta on paljon työtä eikä kunnalla ole mahdollisuutta tai oikeutta tutkia käytännössä ovatko tiedot oikein.

Tuki on saajalleen veronalaista tuloa, joka osaltaan pienentää sen nettosummaa saajalleen.

Joissain kunnissa on muuttorahan sijaan päädytty malliin, että jokaista kuntaan syntyvää vauvaa tai kuntaa muuttavaa alaikäistä kohden voi valita kunnan palveluvalikoimasta jonkun etuuden kunnan toimintaan liittyen (esim. pääsy kuntosalille tietyksi aikaa, maksuton uimakoulu, hyvitys varhaiskasvatuksen asiakasmaksusta tai kuntalisä).

Pitovoima

Väestökehitys Mäntsälässä on ollut viime aikoina positiivista. Tärkeää on muuttoliikkeen eli kunnan vetovoiman lisäksi kunnan pitovoima, kuinka lisätään kunnassa jo asuvien hyvinvointia ja sitä ettei kunnasta ole tarvetta muuttaa toisaalle. Tämä osaltaan luo positiivisen kierteen, jolla kuntaan muuttaa myös uusia asukkaita.

Valmistelija	kuntakehitysjohtaja Vesa Gummerus, puh. 040 314 5467
Esittelijä	Kuntakehitysjohtaja Gummerus Vesa
Päätösehdotus	Kuntakehityslautakunta antaa lausuntonaan sivistyslautakunnalle esityksestä, että Mäntsälässä aletaan maksaamaan 2000 euron tukea Mäntsälässä sijaitsevan ensiasunnon ostajalle / Mäntsälään ensiasunnon rakentavalle seuraavaa:

Kuntakehityslautakunta ei näe ensiasunnon ostamisen tukemiselle perusteita. Siitä aiheutuu paljon hallinnollista työtä, verotuksen myötä sen vaikutus saajalleen myös pienentyy ja sen pidempiaikainen ja tosiasiallinen vaikutus muuttoliikkeeseen on epävarma. Tukimuoto ei saisi kohdistua pelkästään omistusasumiseen vaan muutkin asumismuodot on huomioitava.

Sen sijaan panostaminen kunnan pitovoimaan ja nykyisten asukkaiden palveluihin liittyen on kustannustehokkaampi ja vaikuttavampi tapa. Myös uusien asukkaiden tukemiseen ja toivottamiseksi tervetulleeksi kuntaan löytyy myös muita yksinkertaisempia ja vaikuttavampia tapoja.

Lisäksi mahdollisilla tukimuodoilla on suuri vaikutus kunnan markkinointiin, miten uusia kuntalaisia houkutteellaan ja mahdollisesti tuetaan. Markkinoinnin näkemys olisi syytä myös asian jatkovalmistelussa ottaa huomioon.

Käsittely:

Esittelijä muutti lausuntoehdotusta seuraavanlaiseksi:

Kuntakehityslautakunta ei näe ensiasunnon ostamisen tukemiselle perusteita. Verotuksen myötä tuen vaikutus saajalleen myös pienentyy ja sen pidempiaikainen ja tosiasiallinen vaikutus muuttoliikkeeseen on epävarma. Tukimuoto ei saisi kohdistua pelkästään omistusasumiseen vaan muutkin asumismuodot on huomioitava.

Sen sijaan panostaminen kunnan pitovoimaan ja nykyisten asukkaiden palveluihin liittyen on kustannustehokkaampi ja vaikuttavampi tapa. Uusien asukkaiden tukemiseen ja toivottamiseksi tervetulleeksi kuntaan löytyy myös muita yksinkertaisempia ja vaikuttavampia tapoja.

Lisäksi mahdollisilla tukimuodoilla on suuri vaikutus kunnan markkinointiin, miten uusia kuntalaisia houkutteellaan ja mahdollisesti tuetaan. Markkinoinnin näkemys olisi syytä myös asian jatkovalmistelussa ottaa huomioon.

Päätös

Hyväksyttiin muutetun ehdotuksen mukaan.

Sivistyslautakunta 21.03.2023 § 32

Sivistyslautakunta käsitteli 15.11.2022 kokouksessaan SDP:n valtuustoryhmän ja muiden allekirjoittaneiden 23.5.2022 tekemää valtuustoaloitetta, jossa esitettiin, että Mäntsälä tutkii mahdollisuutta alkaa maksaa ”vauvarahaa” jokaisesta Mäntsälässä syntyvästä uudesta lapsesta 500 euroa / syntyvä mäntsäläläinen vauva. Lisäksi valtuustoaloitteessa esitettiin, että Mäntsälässä aletaan maksamaan 2000 euron tukea Mäntsälässä sijaitsevan ensiasunnon ostajalle / Mäntsälään ensiasunnon rakentavalle.

Kuntakehityslautakunta antoi lausunnon valtuustoaloitteeseen 15.2.2023 ja totesi, ettei muuttorahan maksamiselle ole perusteita, koska tuen vaikutus muuttoliikkeeseen on epävarma ja tukimuoto ei saisi kohdistua pelkästään omistusasumiseen. Kuntakehityslautakunta ehdotti, että panostaminen kunnan pitovoimaan ja nykyisten asukkaiden

palveluihin on kustannustehokkaampi ja vaikuttavampi tapa vaikuttaa kunnan asukasmäärään.

Sivistyslautakunta täydentää kuntakehityslautakunnan lausuntoa toteamalla, että uusien kuntalaisten houkuttelua tulee tehostaa ensisijaisesti kehittämällä esimerkiksi uuden kuntalaisen tervetulopakettia ja panostamalla Mäntsälässä syntyneiden lasten muistamiseen huomioimalla perheitä kunnan toimintaan liittyvällä etuudella tai tavaralahjalla. Mäntsälään muuttavia lapsiperheitä voidaan muistaa esimerkiksi kerran vuodessa erityisesti heille suunnatulla yhteisellä tapahtumalla, jonne kutsutaan kuntaan muuttaneet lapset ja perheet. Myös pienten lasten kesätoiminnan kehittäminen ja lapsiystävällisen kuntamallin edistäminen lisäävät Mäntsälän pitovoimaa.

Sivistyslautakunta korostaa, että kunnasta opiskelemaan lähteviin nuoriin tulee myös panostaa kehittämällä nuorten ja perheiden palveluja pitkäjänteisesti, jotta nuorten silmissä Mäntsälä on opintojen jälkeen huokutteleva työskentely- ja asuinpaikka. Tätä edistetään suuntaamalla nuorille jo ennen oppivelvollisuuskoulutuksen päättymistä kampanjoita kanavilla, joita he käyttävät. Tärkeää on myös, että Mäntsälän kunnassa on tarjolla monipuolisesti erilaisia työpaikkoja ja asumismahdollisuuksia sekä vapaa-ajanviettoon liittyviä palveluita, jotta kunta on houkutteleva muuttokohde ja asuinpaikka.

Valmistelija	Sivistysjohtaja Timo Ahvo, sähköposti timo.ahvo(@)mantsala.fi
Esittelijä	Sivistysjohtaja Ahvo Timo
Päätösehdotus	Sivistyslautakunta antaa esittelytekstin mukaisen vastauksen SDP:n valtuustoryhmän ja muiden allekirjoittaneiden 23.5.2022 tekemään valtuustoaloitteeseen.
Päätös	Hyväksyttiin esityksen mukaan.

Kunnanhallitus 17.04.2023 § 95

Esittelijä	Kunnanjohtaja Laurila Hannu
Päätösehdotus	Kunnanhallitus merkitsee tiedoksi sivistyslautakunnan päätöksen 21.3.2023 koskien valtuustoaloitetta Mäntsälän asukasluvun lisääminen ja perheiden tukeminen. Kunnanhallitus toteaa aloitteen loppuun käsitellyksi ja lähettää aloitteen käsitellyn valtuustolle tiedoksi.
Päätös	Hyväksyttiin päätösehdotuksen mukaisesti.

Kunnanvaltuusto 22.05.2023 § 45
106/00.02.00/2022

Päätösehdotus

Kunnanvaltuusto merkitsee aloitteen käsittelyn tiedoksi.

Päätös

Hyväksyttiin päätösehdotuksen mukaisesti.